Ч. 62 (13.960). Львів, субота 9. березня 1935. Rocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і адміністрація Львів, Ринок ч. 10, II пов. Конто почт. щадн. 504-060, 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

Передплата в краю: Місячно 5·00 зол. Четвертьрічно 15·00. Піврічно 30·00. Річно 60·00. За границею: в Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В справі оголошень звертатися до адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Коломийщина висловлює довіря Українській Парляментарній Репрезентації.

Повітовий Народній Комітет у Коломиї по вислуханні звіту делеґатів з нарад Краєвого Народнього Комітету у Львові з дня 2. III. ц. р. перевів дискусію в цій справі на свому засіданні з дня 6. березня ц. р. і приняв такі постанови:

1) Ухвалюємо довіря Українській Парляментарній Репрезентації, зокрема голові партії д-рові Д. Левицькому, у звязку з виголошеною ним дня 5. II. ц. р. промовою в соймі та обіцяємо свою підтримку у дальшій їх праці в обороні прав українського народу.

2) Висказуємо своє здивування з приводу виголошення п. мін. Косцялковським промови дня 14. II. ц. р. в буджетовій комісії сенату,

3) Взиваємо всіх членів УНДО на терені повіту до підтримки без застережень партійного Проводу й УПР у дальшій їх тяжкій і відповідальній праці

Перше пастирське послання апостольського адміністратора о. д-ра В. Масцюха.

Саме появилось пастирське послання недавно іменованого апостольського адміністратора для 9 лемківських деканатів о. д-ра Василя Масцюха. В посланню закликає о. др Масцюх підчинених собі вірних твердо зберігати завіти батьків і бути тим, чим вони родились, отже русинами і в тому ж дусі виховувати свої діти. Супроти польської держави поручає активну льояльність, бо, мовляв, наше відношення до держави має бути таке, як „один з членів мого тіла до мого тіла". В іншому місці звертається о. д-р Масцюх знову до назви населення і каже, що в останніх часах ішли ріжні заходи в тому напрямі, щоб лемки-русини закинули свою прадідну назву, але це, мовляв, не вдалося і не вдасться...

Ширше спинимося на цьому посланню в черговому числі „Діла".

*

Одночасно з посланням появились також *„Вісти Апостольської Адміністрації Лемківщини"* (ч. 1, март 1935, стор. 8., форм. 8-а), де м. ін. проголошено конкурс на опорожнені парохії в числі 41. Як послання, так і „Вісти" писані українською мовою (в посланню названа вона: „руска-галицка") та фонетичним правописом.

„Русско-католическая партія" під проводом М. Бачинського?

Пишуть нам з Радехівщини:

Відомий о. Іван Палій орґанізує якусь нову партію під покровом М. Бачинського. Назва її: „Русско-католическая партія". На зборах тої партії у Радехові перед тижнем заступав М. Бачинського Салвш. б. урядовець при „Голосі Народу" і Плешкевич, дир. „Русского Ревізійного Союзу". Збори були дуже бурхливі. Закінчилося все... соромною втечею всіх аранжерів. Все це відбувається, здається, коштом Народнього Дому. Ціль нової „партії" мабуть також ясна.

Вертаються до греко-католицької церкви.

В „Америці" з 21. лютого ц. р. поміщена велика заява *о. Петра Середи*, б. православного священика і пароха в Ню Йорку, з якої довідуємося, що він, побувши якийсь час у рядах української православної церкви в Америці, рішив не прикладати більше своїх рук до церковного роздору серед українського народу і виступає з рядів православного духовенства й церкви та вертається знову до єдности з Українською Католицькою Церквою. Відкликавши все те, що він колибудь сказав проти догм і канонів Католицької Церкви, та висловивши свій глибокий жаль, що з його причини кілька церков покинуло єдність з Католицькою Церквою, заявляє о. П. Середа готовість виконати все те, чого Католицька Церква буде від нього вимагати перед формальним актом його приняття на своє лоно і в ряди українського католицького духовенства.

Поворот о. Петра Середи, одного з найактивніших священиків української православної церкви, до української (греко-кат.) церкви в Америці — це після відмови о. Ол. Пристая від пропонованого йому єпископства в цій церкві другий сильний удар для згаданої церкви в останніх місяцях.

НОВА МОСКВОФІЛЬСЬКА ПАРТІЯ НА ЗАКАРПАТТІ.

„Нашъ Карпаторусскій Голосъ" повідомляє, що в мин. неділю (3. березня) відбулися в Хусті політичні збори прихильників д-ра Фенцика, який тепер перебуває в Америці, де орґанізує карпатських емігрантів до боротьби за здійснення автономії Закарпаття та збирає на ту ціль матеріяльні засоби. Збори рішили оснувати нову політичну партію на Закарпатті під назвою „Русская національно-автономная партія" і вибрали тимчасову її управу. Головою нової партії, який дістане титул „вожда", вибрали одноголосно д-ра Фенцика.

Уряд В. Британії може змінити свою заяву.

ЛЬОНДОН, 8. 3. ПАТ. Райтер повідомляє: Мін. Іден у своїй промові виголошеній у Свінтон, заторкнув теж заяву оголошену перед кількома днями у „Білій Книзі". Міністер заявив, що ця книга не є революційним документом, як про це дехто думає. Постанови про збройні сили, які оголосив уряд у „Білій Книзі" не відбігають від постанов тих договорів, які тепер обовязують. Якщо положення в Европі або в Лізі Націй зміниться, згадані постанови уряд може теж змінити. При кінці міністер заявив, що британський уряд вірить у систему багатосторонної орґанізації миру, яка забезпечила би мир

Повстання проти уряду на Кубі.

ГАВАНА, 8. 3. ПАТ. Акція проти уряду поширюється. До цієї акції приступили теж урядовці департаменту комунікації, які застрайкували і унеможливили поштову та телеграфічну комунікацію. Сподіються, що вибухне ґенеральний страйк. Тоді уряд проголосить воєнний стан.

Делеґат Гітлера поїде до Льондону.

ПАРИЖ, 8. 3. Авас повідомляє з Берліна: Добре поінформовані кола запевняють, що фон Ріббентроп, муж довіря Гітлера для справ розброєння в найближчих днях поїде до Льондону.

Українське становище в справі нової конституції.

Промова пос. д-ра В. Загайкевича, виголошена у соймовій конституційній комісії в четвер 7. березня ц. р.

ФОРМАЛЬНО-ПРАВНІ СУПЕРЕЧНОСТИ.

На вступі не можу не підкреслити парадоксального явища. Соймова комісія радить над проектом закону нової конституції всупереч постановам статтей 10, 35 і 125 теперішньої конституції і реґуляміну нарад сойму. І хоч тільки сойм має право законодатної ініціятиви та мусить поладнати спершу кожний проект закону, то соймова комісія має змогу радити над проектом такого важного закону, яким є законопроект нової конституції, щойно тепер, коли новий, готовий проект конституції прийшов зі сенату до сойму. Бож не можна вважати за проект конституції, дискутованих у соймі конституційних тез; рішення сенату не можна теж уважати тільки за поправки, але за новий формальний проект закону. Парадоксальне положення сойму проявляється ще й у тому, що сойм не має змоги свобідно рішати. Сойм не може відкинути поправок сенату, бож це булоб однозгідне з відкиненням цілого так зладженого законопроекту конституції, тому, що після відкинення поправок сенату залишились би тільки конституційні тези; ті тези прийняв сойм дня 26. січня 1934 р. і вони не є законом ні не можуть мати характеру закону.

Після цих формально-правних завваг засую наше мериторичне становище до нової конституції.

ПРОТИ ВСЕСИЛЬНОСТИ ДЕРЖАВИ

Безперечно, що нова конституція є завершенням змагання до всесильности держави яка є провідною думкою всіх законів з останніх років і є основою політики теперішнього уряду. Здаємо собі справу з того, що цю загальну ідею всесильности держави чи пак уряду — запозичено до деякої міри від деяких західних і східних держав Европи. При цьому вказується на фашизм, гітлеризм і декуди на большевизм. Хочу з натиском підкреслити, що Італія, головнож Німеччина, є суцільними національними державами і тому теж ці народи зацікавлені у визначенні для себе таких чи інших форм державного устрою. Інакше представляється справа з СССР і Польщею. У Совітській Росії конституція признає істнування окремих народів. Тому теж [illegible]

сти „єдіная і неділімая“ Росія називається Союзом Совітських Республик, а конституція цього Союзу признає навіть поодиноким своїм членам право відірватись від Союзу. Знаємо, що все те є тепер нікчемною облудою. Одначе формально совітська держава признає істнування окремих народів та їх право до самостійного державно-національного життя.

МІЖНАРОДНІ ЗОБОВЯЗАННЯ ПОЛЬЩІ СУПРОТИ УКРАЇНЦІВ.

У Польщі живуть теж крім польського народу інші народи, український і білоруський, які творять на відвічно заселених ними землях більшість населення. Вони недавніми визвольними змаганнями задокументували незломно свою волю до самостійного державно-національного життя. Внаслідок своєрідних, неприятливих умовин не признано права самоозначення тій частині українського народу, яка живе у межах Польщі. Одначе всі держави Антанти, які творили після останньої світової війни новий політичний лад в Европі, однозгідно ствердили, що український нарід у Польщі повинен дістати територіяльну автономію. Польща згодилась теж на такі міжнародні зобовязання. Ці зобовязання ні формально ні матеріяльно не вигасли і не можуть вигаснути, як довго у межах польської держави буде жити велика частина українського народу. І це не є тільки наше становище. Слід памятати про недавню дискусію у Лізі Націй в Женеві над польською заявою у справі звільнення від постанов договору про охорону національних меншин. Тоді виразно і недвозначно пригадали представникові Польщі, що в склад польської держави увійшли народи, які творять більшість населення на своїх національних територіях, і тому не є байдужною справою для інших держав, з яких прав користають ці народи у Польщі.

ДОМАГАЄМОСЬ ТЕРИТОРІЯЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ.

Виходячи з цього засадничого заложення, Українська Парляментарна Репрезентація, признаючи повне право польській нації надати собі довільну форму державної організації, заявляє, що ми, українці, замешкалі в Польщі, є живою нацією, яка має всі прикмети новітньої нації. Тому домагаємось рішуче, щоб Польща вважала нас збірною національною спільнотою з окремими прикметами й національними змаганнями і запевнила нам ті наші права в законодавстві, головнож у законі про устрій Польщі.

В хвилині, коли обмірковуються зміни форм державного устрою Польщі, почуваємось до обовязку заявити, що домагаємось від польського уряду виконання своїх міжнародніх зобовязань супроти українського народу у Польщі. В цих умовинах домагаємось влучення до конституційного закону польської держави постанови про територіяльну автономію для земель, замешкалих у більшости українським населенням, з краєвим соймом, урядом, адміністрацією, судівництвом, шкільництвом, скарбовістю і територіяльною збройною силою.

Томуто в сенаті зголосили ми підчас нарад над зміною конституції внесок про територіяльну автономію, але він перепав. Українська Парляментарна Репрезентація буде голосувати проти теперішнього тексту нової конституції.

—o—

Комбатантське непорозуміння.

Виходить у Львові „Нове Село“, „тижневий часопис Української Селянської Партії“. Хоч появляється воно вже VI-ий рік, проте мало хто знає про ту ґазету, ще менше про тую „партію“, а найменше про правдиву ціль політичної фікції, потрібної „ідеольоґові“ і лідерові названої партії та головному редакторові „Нового Села“, інж. Вікторові Воробцеві. Голосну славу придбав собі той „ліяч“ свого часу аферою „Спілки українських агрономів“: тоді дійсно він доказав, що має близький „звязок“ з українськими селянами і що ті українські селяни, які з ним через ту „Спілку“ познайомились, запамятають собі його на довгі часи.

До характеру таких часописних підприємств, як „Нове Село“, належить за всяку ціну звернути на себе увагу. Такою „сензацією“, яку тепер „Нове Село“ підняло на великий барабан, це справа українських комбатантів (колишніх військовиків). „Нове Село“ аж три статті присвятило цій справі, доказуючи, що 1) орґанізація українських комбатантів доконче потрібна, 2) вона повинна перейняти в свої руки політичний провід в українському життї, і 3) орґанізація комбатантів повинна йти через редакцію „Нового Села“! Ось тут і собака зарита: вся суть у делікатній пропозиції, щоби колишні українські військовики зголошувалися до реєстрації *„наприклад до нашої редакції“*.

Крім тої багатомовної замітки є ще у статтях „Нового Села“ одна нотка, яка звертає на себе увагу: палке запевнювання, що польська влада на таку орґанізацію згодиться. Те запевнення виглядає тим цікавіше, що ось орґан польських комбатантів у Львові „Редута“ (з 3. ц. м.) реферує статті „Нового Села“ („Українські комбатанти та політичне життя“) і додає до них таку свою примітку:

„З нашого становища стаття („Н. С.“) дістає особливе забарвлення у звязку із заявою міністра Косцялковського, який заявив про неможливість найти „спільну мову“ з представниками українських партій, що ведуть двоязичну гру і не мають у рідного громадянства достаточного впливу...“

І далі, після лайок на УНДО, нібито позбавлене авторитету, слідує такий висновок:

„...Можливо, що той авторитет буде представлятись в українських комбатантів повижніше, ніж у прибитого УНДО“.

Ба, але ідею орґанізації комбатантів, як провідного українського національно-політичного чинника, проповідує ще один чоловік: п. Дмитро Паліїв! Ось у „Батьківщині“ з 7. ц. м. находимо велику його статтю („Комбатанти і „комбатанти“), в якій він уживає більш-менш тих самих арґументів, що п. Воробець: про приклади інших сучасних великих народів, про українську ростіч, про безвартність істнуючого проводу, про силу авторитету б. військовиків і т. д.

Залишимо на боці куліси акції „Нового Села“ і тайни, чому на неї так щиро і прихильно відгукнулася „Редута“. Це справа настільки ясна, що й сам п. Паліїв намагається у своїй статті відгородитися від неї, нарікаючи на „жирування на комбатантах всіх і вся“: жаль тільки, чому він не називає людей по імені і чому не признається, що у посторонніх людей може зроди-

ДЕНИС ЛУКІЯНОВИЧ.

Залізні стовпи.

(У 74-ліття смерти Т. Шевченка.)

Перед вікнами старої кріпацької хати прозябли три лілеї. Ніхто руками їх не садив, вони самосівом виросли на втіху білявому хлопцеві батьків убогих, багатих на спомини дідівської слави.

Хлопчик вибігав до лілей щодня, милувався ними і по розмайнім запашнім проміню лілей здіймались, бігли його очі на небо, в ясність казкову вдивлялись. Тоді він думав дивні думи, снив чудові сни, співав невиспівані співи, і ввижались йому залізні стовпи, що зединяють землю з недосяжним небом куди-куди кріпше, тугіше, ніж ті два птахи великі, що понад голови хлопцеві і людям, понад ліси і понад гаї плавають хибко, як ті човни по ставку глибокім і губляться, поринають, гинуть у хмарах.

Хібаж не зіпнешся тими стовпами на небо? Відтіль світять землі не зорі, цеж ясні очі янголів і вічна правда.

Думка про стовпи залізні засіла хлопяті в головці, мов ті пташата в ліщині і не давала спокою. Аж одного дня, понад вечорину, вибрався хлопчик у дорогу до тих стовпів. До стовпів, що підтримують небо приспаної сили, безсмертних, але розгублених ідеалів.

Хлопчина вибіг на старий курган, рукави сипаний, що життя буденне хлібосольних кметів розмежити мав від небесної грядки. Малесенькими ніжками він переступив заворожену межу, і спустились зараз до його сокіл і орел, зпід Зоряної Скелі родом.

На цю скелю бистро справився почот. Угору підбився сокіл високо, під ними степ і чорні могили, що з вітром говорять. Орел хлопчину між крила взяв, гордо верхами нісся над усіх і над усе, кому не дано вільного змаху.

Оце був зрив і смілий лет! Орел грудьми порох простір, а сокіл безмір заговтав зором. Стрілою мчались, проти них хатки й церкви змигнулись; ріка свята, широкий степ тане, і гори мріють, аж надземний поїзд спустився вниз під Зоряну Скелю.

З мережки тіней під кущем калини на лощині зеленій вийшли назустріч три воротарки: одна привітна, друга поважна, третя сувора. На мале хлопя споглянули вниз перша і друга, і руки пустили по собі обидві.

— Боєвика, володаря ми ждали! Меча й булави нікому зняти.

Відійшла перша — тоді з меча, що під кущем у землю був вбитий, закапала кров. Відійшла друга — а на булаві погасли всі перли. Залишилась третя. Хлопцеві жаль — він по бандуру сягнув рукою. Зраділа янгольська діва:

— То я тебе мій мрійнику малий, прийму, пригорну, своїм назву. І силу слова я тобі дам, вічний огонь жеврітиме в твоїх піснях і мужне слово ділом вагоніти.

Так привітавши янгольська діва хлопчину, головку його в долоні взяла, вдивилась у глибокі очі, вливала в них тайну розритих могил і буйної сили, що колись греміла аж на Чорноморі, аж під Цареградом змагалась.

І сприймав хлопець у дарі кебету, надхнений погляд горі перевів — чи так? чи він це бачить? Там сивий козак у панцирі, із списом піднятим? Кремезний гармаш на вкопаній ляфеті? Росте козарлюга, росте гармаш, ростуть угору, виросли високо, вище, аж на їх голови зоряне небо лягло. За цими двома живими стовпами побачив хлопчина Вдову-Господарку і впав на коліна. Таку її бачив, як у колядках співають: підбита кирея її вдягала, у горностаях береги делії і рукав бобровий; вінчала-ж її княжинецька шапка золотом шита і самоцвітом обсипана; в руках довгий обосічний меч і булава.

А кущ калини шепотів шумом про давню, забуту славу.

Над хлопцем цей шум звився вильцем, дівиця взяла його на коліна, а в руки дала бандуру. Хлопчик за нею пальцем водив по струнах чітко, як вона бистро терцію торкнула, навідліг ворушила пристроньки коротші і рокотала баси. В цю мить на суші й на водах усе принишкло, заслухалось у пісню, а найперше хлопчик узяв її в себе, як у перший день буття темний світ прибрала в себе і сама світліла. Він до молитви склав рученята, впав на колінці, споглянув бистро на Господарку-Вдову, побачив у ній над світлами світло, ту дивну ясність, чудовну, що в мріях і снах сяяла йому, не гасла в день і розсвітом світліла вночі, мов Вифлеємська зоря.

Стенувся*) хлопчик, бо всі зірки, вітрець і струмочки, трави і квіти хором озвались:

— Оце співак гряде народній, що на сторожі поставить Слово і земляків збудить до діла.

Янгольська діва взяла на руки осяяного, віднести до дому. Злинула тихо біля перелазу при батьків оселі, поцілувала: Я твоя Муза!

Ці слова наголос — хлопчина зачув, збудився зі сну.

*

Лілей під вікном хатинки не стало, замісць лілей — терняк вкорінився, згодом розрісся. Але в босі ноги хлопця не ранив, по пустій левваді коником гасав, купався в річці, бігав просто в сад і засипляв під першим зкраю деревом, листочків шум його колисав, а золоте сонце над ним світило.

Щойно на чужині, куди юнака лиха доля загнала, аж там гостре терня його ранило. Там сонце чуже, холодне не гріло його, тільки погідних зпід Зоряної Скелі бадьорив, а туга приносила з вітром йому пісню бандури зпід кущі калини. Тоді знов ввижався йому шлях далекий до стовпів залізних.

І пішов цим шляхом як співець волі і мученик. Лічив у неволі дні і ночі і лік забував. Йому однаково було, чи хто згадає, чи забудуть його в снігу на чужині, чи скаже синові батько: молися сину, Його за правду замучили колись.

Двацять один літ борець за перемогу твердий шлях мостив до стовпів залізних. На Чернечій його поховали, де лани широкополі, і ріку, і кручі було видно...

*) Стрепенутися.

тися слушне відозріння, чи й він, Дмитро Паліїв, не хоче жирувати на цій ідеї, використовуючи, як і п. Воробець, промову міністра Косцялковського, як відбивну („одскочню") для своїх сталих плянів — відбитися політично в якийнебудь спосіб, при найближчій нагоді?!

Проте вся ця комбатантська кампанія річ другорядна у порівнанні зі справою суттєвою. Суттєва справа така, що 1) Організація українських комбатантів дійсно річ давно бажана, потрібна і доцільна, річ, про яку вже нераз була мова і поза поодинокими гуртами, та якій на перешкоді стоять виключно умовини незалежного від нас політично-адміністраційного характеру. Воєж, уважаємо, що б. українським військовикам слід старатися добути дозвіл на власну організацію: признання права (покищо теоретичне признання) українських інвалідів до державного забезпечення може послужити як один із арґументів при переконуванні відповідних чинників, що українські комбатанти не повинні творити единого у цілому світі винятку — не мати права до своєї організації. Форми тієї організації, технічне переведення її — це річ окрема, але в усякому разі це справа, яка нічого спільного не може мати з тенденціями якогось одного гурту чи гуртка одиниць, що їх цілі щонайменше неясні. 2) Справа організації б. українських військовиків нічого спільного не має і не може мати з політичними амбіціями одиниць, які на „комбатантах" раді би реставрувати свій особистий політичний авторитет і свою особисту політичну карієру. Організація українських комбатантів моглаб дійсно відіграти поважну ролю в українському громадському житті, як чинник *санаційно-моральний*, з тією — очевидно — передумовою, що її провід найдеться у руках одиниць, які під оглядом громадської моралі не будуть викликувати найменшого сумніву. *Але це величезне непорозуміння, якщо хто уґотожнює організацію комбатантів відразу з ідеєю перебрання політичного проводу.*

Комбатанти — це поняття дуже широке і дуже неозначене. Сам п. Паліїв признає, що поміж комбатантами є всякі люди. Ми додамо: до комбатантів належать і одиниці типу й орієнтації Букшованого, комбатантом є і п. Воробець, комбатантом є і п. Паліїв, клясичний представник новітнього українського отаманства. Не потребуємо вичисляти прізвищ, щоби пригадати кол. військовикам, що зпоміж їх рядів рекрутуються також одиниці, з якими нині не зовсім приємно сидіти в одному товаристві. Тому: *орудування фірмою комбатантів, як якоюсь суцільною організацією, що є здібна відіграти велику національно-політичну ролю — це звичайна демагогія,* обрахована на несвідомість загалу: що собою уявляє колектив колишніх українських військовиків.

Ця демагогія полягає на тому, що приклади *великих державних* народів пп. Воробець чи Паліїв застосовують до української дійсности. *Кемаль-Паша, Мусоліні чи Гітлер не тому захопили владу і стали національними героями своїх народів, що вони комбатанти, а тому, що вони величезні історичні індивідуальности.* Через те канцлером III. Німеччини і „провідником" народу став „фрайтер", а ніякий із славних воєнних ґенералів; через те і в Італії виріс „капраль", а ніякий вищий військовий. *Індивідуальність рішає, а не механічна приналежність до колективу.*

Коли так, то треба собі зясувати призабуту правду, що комбатанти це не є явище відірване від землі, лише люди, які нарівні з усіми іншими беруть меншу або більшу участь у громадському житті і так само, як усі інші — здебільша або є *членами ріжних істнуючих українських політичних партій, або воюють з ними тому, що не могли в їх межах найти повного задоволення своїх надмірних амбіцій.* Організація комбатантів булаб тому бажана, що втягнулаб в організаційні рямці передовсім „сіру воєнну людину", яка досі стояла осторонь громадського життя, та яка саме завдяки своїй ролі підчас визвольної війни і своїй скромній поставі при щоденному варстаті праці заслужила собі, щоб її думку вислухати в справах, в яких має право й обовязок висловитись — чесний громадянин.

Тому й увесь комбатантський шум, який счиняють теж і непокликані люди, оснований на непорозумінні: нарід завжди привитає комбатантів як активний позитивний чинник громадського життя, але нарід завжди осудить таких комбатантів, які факт своєї приналежности до колишньої української армії схотять використати для якоїнебудь політичної авантюри. Віримо, що поміж колишніми українськими військовиками є стільки тверезих і свідомих громадян-патріотів, що вони ніколи не погодяться на те, щоби фірму свент. української комбатантської організації використали політичні спекулянти.

Серед близьких, що голодують.

Від нашого висланця до села Яворівщини.

(Докінчення.)

ВІДВІДИНИ В ТИХ, ЩО НЕ МАЮТЬ ЩО ЇСТИ..

Коли я заявив охоту піти й побачити тих, про яких голод оповідали мені в кооперативі та священик, у кооперативі дали мені провідника. Це був той, що приїхав зі мною, візник.

— Не треба вам далеко йти — казав до мене. — Але підемо в ріжні кінці села. Отут зараз є така хата.

Входимо на засмічене подвіря, серед якого обдерта хата. За дверима її брудні стіни, повно сміття на долівці. Один із хлопців плете „метер", перекинувши його через гак на стелі. Жінка, його мати — це півтруп: я ще не бачив так глибоко запалих очей. Троє інших дітей — півголі. Вони всміхаються, коли питаю їх, чи хочуть їсти і при цьому бачу, що у них з обличчя є тільки підбиті мутні очі та жахливо вишкірені зуби. Діти, що голодують..

— Нічо нема, прошу пана, оце викрутимо, то може що в кооперативі дадуть...

Ця хата — **Івана Петрашика.** Я виходжу з неї, ніби хтось мене віхав обухом по лобі.

На вулиці нема болота. Земля тут надто піскова, щоб на ній застоялась вода. Вулицею йдемо в інший бік.

— Ану зайдіть в оту. До **Івана Проня.**

Під хатою стоїть якийсь хлопчина, 15—16 літ, на кулях.

— Каліка. Син — каже мій поводар.

Я вперше в житті бачив хату такого блідого селянина. Як стіна — ні, куди гірший, як стіна, бо синці під очима зробили його обличчя просто прозорим. Проти нього примітивний варстат для рогож. На лавці — жінка і маленький синок. Бліде дитина з розбитим животом.

— Кілько він має. Рік?

— А й де, три роки. Але щойно починає балакати..

Мені справді було дивно за цю дитину, зблідлу, виснажену, недорозвинену, що у третьому році життя виглядає на однолітка.

— Страшно, пане. Крихітки в роті ще не мав. Може доплету рогожу, то хоч якої муки возьму. Шестеро дітей і каліка. Вбратися нема у що. От порозлазилися діти, може хоч хто бараболю дасть. За рогожу 5 гр. дістану, а може чотири виплету. Але це вже й останки...

В недалекого його сусіда **Михайла Грицана** застали ми тільки жінку й дітей. Сам пішов кудись. Усі бліді й худі. Під печею хлипає може 5-літня дівчинка.

— Ти чого плачеш?

— А от — каже мати — тамта старша ходить до школи і хвалилася, що їла хліб. А ця в плач — шукала по кошику.

— Що це вони їдять?

— А от таке — показує мені мати горнець, в якому ложкою школярка щось вишукує. — Мука, пшоно та вода...

Це було щось таке, як густіша вода, якою обмито посудину. Але годі. Ці люди не можуть собі на щось інше дозволити.

— А от ходилаб теж — оповідає мати, виплітаючи „метер" — але в чім? До садку в літі ходила, вчилася деклямацій...

— Ще будеш ходити? — питаю маленьку Парашю.

— Буду, еге — і сміється блідим личком та маленькими, як у миші, зубками.

В хаті **Окілки Анни** не застали ми нікого. В сінях дрібне соснове гілля на топливо, вікна в хаті обтулені шматами. На тапчані одинока брудна подушка. Брудні горшки.

— Тут пятеро дітей, але десь порозлазилися. Мати теж пішла щось роздобувати. Чи не боїться отак лишити хату? А хто тут що вкраде? Що?

Одинокий Христос зі стіни понуро дивиться на засмічену хату, на лахміття на печі, на зацвілі стіни.

В іншому кінці села заходимо до хати **Василишина Ілька.** Сидить, чорний, обдертий на печі, нахмарений, з покуйовдженим волоссям.

— Бігме, ніхто ще в хаті нічого не їв. Пішов бим. може що випросив би — коли слота.

Тільки тепер бачу, що він без сорочки, а штани, — лах, штучно позчіплюваний нитками. Поруч спить маленький хлопчина, прикритий брудною веретою. Спить смачно, носом до печі, хоч у хаті нема що вложити в рот, хоч батько не має в чому вийти на вулицю, хоч у маленьку їх хату, яку збудувала з ласки громада, вітер вривається попри солом'яну мату, що висить замість дверей.

У **Василя Ненеки** застаємо повну хату дітей. Господар — вистрашений кістяк під шкірою, в подертій гуньці. Це він ще з війни такий хворий: Тричі був в Альбанії й лишив усе здоровля, але не дістає нічого. Робити не може. Нині ще нічого не їли. Вчора купили за яйце рижу, розбили на воду і — оце все. Жінка теж хвора, вчора мліла безупинну. 15-літня донечка Гануся сидить під вікном на лаві й шие.

— А от пішла би на службу, хочби зіла що, а куди піде? Онеді була в Яворові, цілий день ходила, аж аж увечір прийшла, тай плаче. А тут і їсти нема що дати. В хаті іще маю дві літри квасу і тільки всього.

— А що цьому малому?

— Нещастя тай годі. Всмалив го кінь копитом, що аж череп зліз. Най би був вбив, а дивіть, на біду жие. А цьому нога спухла..

Маленький Кирило, що має 4 роки, а виглядає на півтора, сидить сумно, ніби знає, що про нього це. На чолі з широким шрамом, зовсім не дитяча задума. А його братові коліно справді жахливо опухло.

— Колиб хоч її взяв хто на службу — зітхне мати й Гануся всміхається й собі до тієї мрії.

В чистесенькій хаті **Леня Данька** таке саме.

— Пішов чоловік по бараболі, до міста. Як на Бога чекаємо. Мама сиде на постелі третій рік хворі й закропити їх немає чим. Посилають мене по смерть. Діти ходилиб до школи. Адіть Федьо так добре вчився і Касю навчив. Має свої старі книжки, то цілий день показує їй букви та образки.

Федь цікавими очима дивиться з печі.

— Ходив би ти, Федю, до школи?

— Ходив би.

В нього 10 літ, а в сестрички 5. Вона до садку ходила, деклямувала. Може хто післав би тим пильним дітям проходжені черевички?

Таке саме в хаті **Феля Павлиска, с. Юрка.** Школярка Марина, літ 10, не має в чім ходити до школи, 6-літній хлопчина, що виглядає на дитину 3 років — крім сорочки не має нічого. В хаті мають ще гарнець бульби. Обоє діти бліді, жовті, прозорі. Старші — такі самі, а що діється у їх грудях, коли вони бачать, як діти примирають з голоду?

— Підемо далі?

— Ні. Дякую вам щиро за те, що проводили мене.

— Та — нема чого так і йти. Всюди, де підете, таке саме. От — гіркий наш світ і тільки...

Такий стан у цьому трагічному селі. Таке і у сусідніх. На великому просторі яворівського повіту, що має завзяте, тверде і трудяще населення, що ніколи не витягав до нікого руки за допомогою, що й тепер мовчки, заціпивши зуби, перечікує голодові корчі..

— Ми просимо Бога, щоб літо прийшло. Але що буде нам з літа? Що воно нам дасть?

Так говорив мені господар в одній з тих жахливих хат, які я відвідав. З них, таких характеристичних, бє холодною мужицькою розпукою. Бо ніхто так і стільки не вміє витерпіти, що наш селянин.

Я вертався до Львова з Вільшаниці розторощений. Привиди блідих, виснажених дітей-кістяків переслідують мене досі. Старші такі самі нещасні, але вони бодай колись добре жили, бодай спогад мають — а ці діти? Що спогадуватимуть вони? Де їх втіха, радощі, дитячий сміх?

Ви, що маєте веселих, здорових та ситих дітей, ви, що маєте щоденно добрий харч — призадумайтесь над цими дітьми. Бо допомоги треба цілій околиці, але цим дітям — у першу чергу. Не можна-ж допустити, щоб з них виросло покоління хирляків, понурів, людей для злиднів а не для боротьби, що нас дожидає.

Ці діти — ждуть! На хліб, на черевички, на одежу.

Анатоль Курдидик.

Моторизовані частини у майбутніх війнах.

IV.

Моторизовані частини мають теж своє політичне значіння.

Ми бачили, що вживаючи мотора та броні значно зменшуємо скількість людей, потрібних на те, щоб розвинути певну вогневу силу та даємо цим людям ще тактичну та стратегічну перевагу.

Це зменшення числа людей, необхідних для ведення певних воєнних операцій, є тим головним чинником, що рішає про політичне значіння мото-частин. Влада, яка не користується довірям свого населення, яка боїться провести широку мобілізацію, щоби не дати масам тої зброї, яку може вона повернути проти непопулярної влади, мусить дбати про те, щоби мати якмога більше мото-частин, бо для них легше вибрати такий людський матеріял, який буде з владою споріднений, владі вірний, який охоче піде боронити її політики.

„Лише та армія міцна, в якої кожен вояка охоче наразить своє життя за суспільний лад тої держави, яку він має боронити", каже ген. Персен у своїй „Армії завтрішнього дня".

Це може бути вірне лише при демократичному устрою держави, коли армією стає ввесь озброєний нарід.

Лише та влада буде в державі міцна, яка зуміє створити віддану собі й своїй політиці армію міцну технічно й вогнево. Цю думку можна би теж пристосовувати до сучасної ситуації диктатур, змагання опанувати масами не під впливом переконання, в поліційними засобами.

Як бачимо мото-частини майже на 100 проц. відповідають такому завданню, у всякому разі повніше, ніж лицарі середньовіччя та добірні частини пізніших часів.

Управильнити тих, що є головною силою мото-частин, психольогічно та соціяльно їх обробити тим легше, що людина добре озброєна та забезпечена від ріжних можливостей стратити в боротьбі власне життя, вірить у свою зброю, буде міцніша нервово і витреваліша в обороні того, що несе їй упривілеєне становище.

З того всього можемо вивести, що від моторизованих частин залежатиме рішальне значіння в можливих майбутніх міждержавних війнах, у війнах горожанського, чи державного типу (типу війни без війни). Ті самі частини рішатимуть теж про те, чи втримається влада над масою від диктаторських груп. Тому то оцінюючи політику тих чи інших груп мусимо звертати увагу на їх відношення до моторизованих частин.

У звязку з тим значінням моторизованих частин, відповідно до ступня їх розвитку, можемо зясувати певні політичні заміри держав, бо мото-частини є, звичайно в умовинах сучасної техніки тою агресивною зброєю проти якої нібито спрямовані всі розмови про розброєння на міжнародньому форумі.

У звязку зі значінням моторизованих частин є і значіння запасів палива, щоб увести їх у рух, значіння джерел цього палива, тощо. Якщо приняти вірність цих наших висновків, то можна відповідно до даних з тої чи іншої промисловости в державі означити, чи вона підготовлюється, щоб швидко створити моторизовані частини, чи гадає ними оперувати і т. д.

Всеволод Петрів,
ген. штабу ґенерал-хорунжий.

Бої в Македонії.

ЛЬОНДОН, 8. 3. ПАТ. Райтер повідомляє зі Сальонік, що урядові війська посуваються у східній Македонії наперед незважаючи на метелицю і дощі, які тревають уже два дні.

СОФІЯ, 8. 3. ПАТ. Населення болгарського прикордонного містечка Петріч чуло гарматні і крісові стріли. Тому здогадуються, що урядові війська зближаються до болгарського кордону. Залізнича комунікація на шляху Сальоніки-Демір-Гісар перервана, бо цей шлях у руках повстанців. В Корой та Орляв дійшло до кривавих боїв.

АТЕНИ, 8. 3. ПАТ. Повстанці при допомозі збунтованого корабля „Авероф" заняли острови Хіос, Самос і Мітелене.

До Атен приплив британський воєнний корабель і французький контрторпедовець для оборони інтересів британських і французьких громадян у Франції.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ КРЕТИ?

АЛЕКСАНДРІЯ, 8. 3. ПАТ. До Александрії приплив корабель „Імперіяль" з Крети. Капітан корабля оповідає, що на Креті дійшло до кривавих боїв між повстанцями і урядовими військами. Населення Крети піддержує Венізельоса. Коли уряд здавить повстання в Македонії Венізельос задумує проголосити незалежність Крети.

ДОПОМОГА ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД, 8. 3. ПАТ. Вчора Югославія висилала на Скопле до Греції транспорт муніції, воєнних матеріялів, 12 літаків, між ними 2 бомбовози.

ЧИ ВИТЯГНУТЬ?

Кріза засобів транспорту в Совітах.

Давно вже відомо, що транспорт у СССР. стоїть далеко не на висоті соціялістичного будівництва. І це майже від самого початку революції.

Свого часу бралися за його поліпшення люди такої залізної волі, як Дзержинский і Троцький, але багато з їхніх заходів не вийшло. Проте за останніх часів стан його, очевидячки, зовсім погіршився. Недаремно Молотов прилюдно назвав транспорт „найвужчим місцем соціялістичного будівництва".

І недаремно на пост Наркома шляхів призначено самого Лазаря Кагановича, цього „найкращого майстра соціялістичного будівництва", безумовно другу людину в СССР після Сталіна, ініціятора і виконавця своєчасного збудування Московського Метро (підземної залізниці).

Очевидячки треба щось рятувати і то цілком поважно... Але й цього замало, замало закликати залізничників до соціялістичної дисципліни, до соціялістичного змагання...

У Москві скликається всесоюзний з'їзд „знатних" жінок транспорту. Може на жінок можна буде вплинути краще, може вони в свою чергу краще вплинуть на товаришів залізничників.

Оголошується всесоюзний радіо-мітинґ, на якому звертаються до всіх жінок, що працюють на транспорті, до всіх дружин залізничників із закликом ужити всіх заходів, щоби допомогти витягти транспорт із цього самого „вузького місця". І родиться цілком природне питання, чи нема в цій всій метушні чогось прихованого?

А коли ми пригадаємо собі, як без перерви йдуть переговори поміж СССР і Францією про тіснішу військову співпрацю, коли пригадаємо собі попередній франко-російський союз за часів царату, якто тоді Франція вклала великі суми на збудування стратегічних залізничих ліній у Росії, то і тепер цілком природно може у декого виникнути думка, надія, на великі кредити з метою поліпшити стан залізничного транспорту в СССР, бо такий стан, як тепер там є, безумовно значно ослаблює всю вагу червоної армії, ну, а Франціяж ніби зацікавлена, щоби ця вага, цей стан червоної армії, були якнайкращі.

Отже треба показати, що і сам СССР дбає про свій транспорт, вживає усіх заходів в напрямі поправи. Цеж збільшить шанси на якийсь там може міліярд франків. З долярами, правда, не пощастило, але й франки добра річ, особливо в великій скількости.

Отже мабуть там, в СССР, тепер не так турбуються думкою: „чи витягнуть" (транспорт)? А скоріше думкою: „чи дадуть (франки)? Л.

Двотижнева подорож до Москви.

ЛЬОНДОН, 8. 3. ПАТ. Райтер повідомляє, що подорож мін. Ідена до Москви і Варшави триватиме майже два тижні. У Москві конферуватиме мін. Іден зі Сталіном і Літвіновим, у Варшаві з мін. Беком. Дипльоматичні кола сподіються, що стріча канц. Гітлера з мін. Саймоном відбудеться без довшої проволоки.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— У Мексику арештували за передмістю столиці архиєпископа Пасуандіяса.

— Італійський уряд призначив губернатором Сомалі і начальним вождом військових сил в Африці ген. Рудольфа Граціяні.

— В Італії зголосилося коло 70.000 добровольців, які хочуть їхати до східної Африки

Українська преса в Польщі.

В цілій Польщі маємо тепер 122 українські пресові органи.

У минулому (1934) році виходило на українських землях в Польщі та у Варшаві **131 українських часописів.** З того було: два щоденники, два часописи, що появлялися двічі в тижні, 22 тижневики; решта — двотижневики, місячники, двомісячники, квартальники і т. д.

Найбільше українських часописів виходило у Львові, бо 79. По інших містах Галичини появлялось м. р. 39 українських часописів, з того найбільше в Коломиї (14). Разом у Галичині виходило 118 українських часописів. На Волині було в м. р. ледви 7 часописів, що друкувались українською мовою, у Варшаві 6. Отже, як сказано вище, всіх українських часописів у Польщі було в м. р. 131. З того числа 3 часописи („Рільничі Вісти" — Львів, „Городенські Вісти" — Городенка і „Молоде Село" — Рівне) появлялись у двох мовах: польській та українській.

В другій половині мин. року перестали у нас виходити майже всі органи націоналістичного і комуністичного напрямку. Натомісць з новим роком появились у нас нові українські пресові органи: „Жінка", „Дні" (оба у Львові), „Наша Земля" — Перемишль, „Рідний Ґрунт" — Коломия-Тлусте. По нашим обчисленням **під цю пору виходять у Польщі 122 часописи в українській мові.**

Під національним оглядом величезна більшість, бо майже девять десятих української преси в Польщі стоїть тепер **на українськім національнім становищі.** Виняток становлять тут 4 москвофільські часописи, що виходять в українській (попсованій) мові та нечисленні газетки радянофільські і видавані самими поляками.

Щодо партійної закраски, то українська преса на українських землях в Польщі заступає тепер отсі партії: Українське Національно-Демократичне Обєднання, Українську Соціялістично-Радикальну Партію, Українську Соціял-Демократичну Партію, Українську Нар. Обнову і Фронт Нац. Єдности. Очевидно — багато часописів появляється на безпартійній чи понадпартійній платформі, не кажучи вже нічого про часописи господарські, культурно-освітні, літературні, наукові і фахові, релігійні і церковні, професійні, спортово-руханкові, для молоді, то-що.

До статті „Розбудовуймо домашній промисл".

Через мій недогляд закралася у моїй вчорашній статті неясність в ось-такому реченні: Поза „Новою Хатою" для льняних виробів і поза „Гуцульщиною" й „Гуцульським Мистецтвом" для вовняних нема наших накладців. Для правдивого образу дійсности подаю, що „Нова Хата" є двотижневим органом кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, а не окремою установою.

При цій нагоді дозволю собі додати, що кооп. „У. Н. М." обєднує 150 членів жінок і то переважно вишивальниць по селах. Ця кооператива, заснована для двигнення українського людового артистичного промислу у 1922. році, розвинула свою продукційну і торговельну діяльність вже на широку скалю у 1925. р., саме з виходом свого органу „Нова Хата". Орган цей має за завдання вести досліди над народнім мистецтвом, його дохідом видача досі 20 кольорових таблиць зразків нар. мистецтва, зокремаж пропаґувати домашній промисл.

Крім виробу і збуту льняних продуктів збуває „У. Н. М." також килими, ліжники, деревляні та глиняні вироби і тому є у близьких звязках з продукційною кооп. „Збут" у Косові. Сьогодні має „У. Н. М." свою крамницю у Львові і сальон вистав у Варшаві.

„У. Н. М." є на правильному шляху для допомоги безробітним жінкам працею. Мин. року (1934.) продала ця кооператива товарів за 70.000 зол. А моглаб сильно побільшити продукцію, бо збут є. Бракує тільки уділового капіталу. Сьогодні має вона 4.900 зол. на уділах (по 30 зол. один), а якби уділи зростали як слід, то зростала би також праця. Тому наші жінки помоглиб „У. Н. М." у поборюванні безробіття, коли би вступали в члени цієї корисної установи.

М. Творидло.

Сензаційні поголоски про недалекі вибори до сойму.

В політичних колах у Варшаві кружляють поголоски, що нову конституцію прийме сойм вже найближчого тижня мабуть на пленарнім засіданні у вівторок 12. березня ц. р. Негайно опісля сойм наділить президента новими повновластями і вже в дні 18. березня ц. р. президент розвяже сойм і сенат. Всі проекти законів, які приняла рада міністрів в останніх днях, уряд не предложить соймові і вони появляться у формі декретів президента. Нова виборча ординація появиться теж у формі декрету президента. Кажуть, що проект цієї ординації вже опрацьований і передбачує одномандатові виборчі округи. Кружляють поголоски, що вибори до сойму і сенату відбудуться найдальше в червні ц. р.

—o—

Злучені Держави за позичкою для Китаю.

ВАШИНҐТОН, 8. 3. ПАТ. Державний підсекретар Філіпс оголосив таку заяву: Уряд Злучених Держав запевнив британський уряд, що коли би Китай домагався фінансової допомоги, великі держави повинні би розвязати цю можливість.

Злучені Держави збільшують свою армію.

ВАШИНҐТОН, 8. 3. ПАТ. Сенат рішив більшістю 55 голосів проти 26 збільшити армію зі 118.750 вояків на 165.000. Одночасно збільшиться буджет армії з 200 до 400 міліонів долярів.

З ТОВАРИСЬКОГО ЖИТТЯ.

Всестудентські вечерниці в салях Нар. Дому.

7. березня ц. р. заходом Кружка „Рідної Школи" ім. Петра Могили відбулися у всіх салях Народного Дому всестудентські вечерниці. Імпрезу попередила посилена реклама, то й не диво, що всі салі були вщерть виповнені. Молоде покоління захоплено хлептало останки з карнавалової бочки.

Концерт зготовив для гостей приємну несподіванку. Коли помучені танком пані оперлися на рамена своїх партнерів, п. Соколовська відтанцювала з темпераментом хореографічну продукцію, укладу п. Суховерської, п. н. „Білий маковачок". Продукцію виконано під такт симфонії Вербицького. При фортепяні був Б. Перфецький.

Загально всіх захопив виступ п. Дарки Нижанківської у стилізованім народнім танку теж укладу п. Суховерської. Акомпанював на бандурі Б. Сінгалевич.

Дальшою несподіванкою був виступ ревелерсів Евгена, що відспівали танґо „Белз" та фокстрот „Дрез" — оба в опрацюванні Е. Кодзака. Акомпаніямент мав Б. Перфецький. Одного не простять гарні пані ревелерсам: не хотіли співати більше.

До танків приґривали дві орхестри: Яблонського і Костюка. Самі імена свідчать про якість орхестри.

Вечерниці перемінилися у великий хоровід усієї української львівської молоді і без сумніву мали великий моральний і матеріяльний успіх. Одно кидалося в вічі: старше громадянство вислало тільки небагато своїх делеґатів.

Одна недостача, яку спричинила за велика ревність комітету в праці: великий натовп. Обі танкові салі і ввесь буфет були буквально завалені публикою.

Забава покінчилася з білим ранком. Е. Ч.

—o—

Волосні вибори.

ЛЬВІВЩИНА.

Самоуправні, зокрема волосні вибори викликали у львівському повіті особливий рух. Вибори переводить тут виключно Повітовий Народній Комітет (УНДО) у Львові. Загально замічується великий натиск на якнайбільше зменшення українського представництва в самоуправі. У звязку з цим бувають у повіті цікаві випадки.

В кінці лютого відбувалися вибори до волосної ради малехівської волости. Волость поділили на 5 округ з далеко нерівномірним числом населення і приділених радних. Між іншим цього не дописала округа Дубляни—Малехів наслідком чого на 5 радних українці вибрали лиш одного і таким чином стратили один мандат. Зате дуже добре держалася округа: Гряда—Підліски Малі—Стронятин—Ситихів. На 4-ох приділених радних вибрали в цій окрузі всіх українців. На жаль, невідомо з яких причин, староство уневажнило ті вибори і предсідник виборчої комісії призначив нові вибори на 6-то березня. Справою зацікавився Повітовий Народній Комітет і на день 3-го березня виделеґував до Ситихова свого представника на передвиборче зібрання, щоб піддержати виборців у їхній добрій справі. Делеґатом виїхав до Ситихова м-р Василь Бачинський. Обговоривши вагу та значіння виборів для нашого села, делеґат візвав радних українців, щоби й при других виборах держались так гідно, як при перших, щоби з їх вибору вийшли ті самі волосні радні. Потім перейшов до організаційних справ та підніс значіння політичної організації для нашого народу. Зацікавлення громадян, яких разом із радними зібралося стокількадесять осіб, було дуже велике; їхнім бажанням було, щоб із центру приїздили до них частіше політичні організатори та мали з селом тісний звязок.

Але справа виборів у тій окрузі дня 6-го березня не скінчилася. Перед тим днем предсідник виб. комісії повідомив сільських війтів, що то лиш через помилку назначено день 6-то, а вибори відбудуться 8-го березня. Разом із тим по селах ведеться аґітація, щоби з тієї округи вийшов один радний поляк. Лиш хто не знає, як виглядає справа в цілій цій волости, той може байдуже поставитись до такої аґітації. На ділі ж це просто обурююче. Бо в малехівській волости повинна бути українська більшість, а до неї не хочуть допустити жіяким чином. Тим більше надіємося, що виборці українці в окрузі Гряда добре постоять за своє право для добра волости й повіту.

Обовязки сільської громади на основі нового розпорядку.

Аґ. Всхуд довідується, що воєводи дістали для заопінювання проект розпорядку про сільські громади.

Завданням громади проєкт називає м. і будову й удержування громадських домів, основування та ведення бібліотек, читалень, „світлиць", захоронок і народніх музеїв, заведення та вдержування телефону для загального вжитку мешканців громади, будову й направу місцевих доріг.

До завдань громади зарахували теж орґанізування опіки над старцями, каліками й інвалідами, будову захистів для убогих і нічліґів для волоцюг. Крім того громада має виконувати ріжну діяльність для підтримки хліборобства й годівлі.

Коли громада не має готівкових приходів або має їх замало, може ввести чинитьби в натурі, особисті й річеві.

Проєкт розпорядку управильнює подрібно права й обовязки солтиса. В господарських справах і при видатках понад сто зол. солтис мусить порадитися спеціяльної господарської комісії, яку мають створити в кожній громаді.

Солтис дістає винагороду відповідно до числа населення 5 30 зол. місячно. Коли ж осідок солтиса віддалений більше від громадського уряду, цю винагороду можна збільшити на 5—20 проц.

Всяку громадську готівку мають складати в касі ощадности, на біжучі дрібні видатки солтис може мати постійно не більше як 50 зол. у громадах, які мають 1.500 мешканців, і не більше як 100 зол. у громадах, що мають більше мешканців.

Останні вісти з Греції.

ЗАВОРУШЕННЯ КОМУНІСТІВ В АТЕНАХ.

БЕРЛІН, 8. 3. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє з Будапешту, що положення в Греції загострилось. Повстанці заняли цілу Тракію. Югославянська преса пише, що фльота повстанців прибила до побережа Македонії. Якщо домашня війна буде далі продовжуватись, може виринути грізна небезпека на Балкані. На випадок перемоги повстанців Венізельос зірве балканський пакт.

В Атенах дійшло до кривавих заворушень, які викликали комуністи. Поліція стріляла і ранила багато осіб.

ПАРИЖ, 8. 3. ПАТ. Кореспондент французького щоденника „Ле Журналь" пише, що повстанці мають у своїх руках міста Драма, Кавала і Серес, себто більшу частину Епіру. Урядові літаки збомбардували збунтовані кораблі „Геллі" і „Псара", які приплинули до Каваля. Повстанці відбивають наступ літаків на кружляк „Авероф" і знищили два літаки. Політичні кола в Атенах сподіються наступу повстанців на Пірей. Кораблі уряду бомбардують головний порт північно-західної Греції Кану.

ІТАЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ ПЛИВУТЬ ДО ГРЕЦІЇ.

РИМ, 8. 3. ПАТ. На Егейське Море відплив італійський кружляк Транта і контрторпедовці Демосто і Пігафотта. Кораблі покищо причалили у Додеканезі.

ГРОШІ ГОРЯТЬ.

АТЕНИ, 8. 3. ПАТ. Міністр фінансів Песмазоглю видав розпорядок, що всі відділи банків міст, яким загрожують повстанці, палили банкноти. Директори банків на островах Хіос і Сира виконали цей приказ і спалили банкноти на 150 мільйонів драхм.

БАЛКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ БОРОНИТИМУТЬ ГРЕЦІЮ.

ЗАГРЕБ, 8. 3. ПАТ. „Новості" пишуть, що Югославія, Румунія і Туреччина боронитимуть волі і незалежности Греції перед кожним напасником.

Підвишка стемплевих оплат.

ВАРШАВА, 8. 3. ПАТ. Вчора на плєнарнім засіданні сойм розглянув низку урядових проєктів законів. Маршал повідомив, що посли К. Поляхевич і А. Новіковський зріклися мандатів. Опісля сойм розглянув новелю до закону про розбудову порту Ґдині, проєкт закону про відсотки від залеглих податків та інших публичних данин, проєкт закону про оподаткування від крохмалю, зміну закону про доходовий податок та новелю до закону про стемплеві оплати. Новеля ввела деякі зміни і 5 прц. підвишку від стемплевих оплат на покриття недобору бюджету.

—o—

НОВИНКИ

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— **„Фізика XX. століття".** Львівський відділ Польського Фізикального Т-ва уладжує цикль популярних відчитів на подану вище тему. Перший відчит з цього циклю п. з. „Що це є важка вода?" буде мати (польською мовою) доц. д-р Л. Інфельд у суботу 9. березня ц. р. в 19 год. у викладовій салі фізикального інституту львівського університету (вул. Длуґоша 8, офіцини).

— **Заробкові можливости.** Стараннямм Культурно-Освітньої Комісії при Т-ві „Основа" відбудеться в неділю 10. березня ц. р. у клюбі Т-ва (пл. Юра 5) відчит інж. Білинського на тему: Заробкові можливости після закінчення студій. Початок в год. 14.15.

— **Діточі садки.** Провідниці діточих садків, що вже вели садки, як і ті, що хочуть вести їх перший раз у цьому році, внесуть вже у березні ц. р. прохання до Головної Управи. До прохання треба долучити метрику, свідоцтво зрілости, посвідку покінчення курсу провідниць і свідоцтво моральности. Для кандидаток, що не відбули курсу провідниць, Головна Управа влаштовує в цьому році 6-тижневий курс. Початок курсу, як вже оголошено в часописях 11. ц. м. оплата за цілий курс 20 зол. На курс приймається абсольвентки семинарій або гімназій. Зголошуватись негайно до Головної Управи Рідної Школи, Львів, вул. Словацького 14. — **Головна Управа Рідної Школи.**

— **„Український Самостійник",** часопис-місячник Союзу Українських Провінціяльних Організацій (СУПО) в ЧСР., появився з днем 1. березня ц. р. Новий часопис, як орган СУПО, що обєднує під цю пору 14 організацій (члени — переважно б. вояки Української Армії, тепер у значній скількости безробітні робітники), поставив собі за мету згуртувати всі провінціональні осередки української еміграції в ЧСР. і таким робом довести до її обєднання під гаслом: „Батьківщина понад усе". Адреса Редакції й Адміністрації: Ukrajinškyj Samostijnyk" Ruprechtice u Liberce, C. S. R. Передплата: до кінця року 10 чк., за кордоном 50 ам. центів (з пересилкою).

— **Новий виділ „Української Громади" в Берліні.** Дня 27. лютого ц. р. відбулися звичайні загальні збори „Української Громади" в Берліні, на яких вибрано такий новий виділ на 1935 рік: Ол. Скоропис-Йолтуховський (голова), доцент д-р Б. Крупницький і дипл. інстр. С. Лощенко (заст. голови), доц. дипл. інстр. Р. Димінський (секретар), студ. торг. акад. Ом. Тарнавський (скарбник), Вол. Мельничук і М. Муромців (виділові), редактор Ом. Білинський і полк. Бламаренко (заст. виділових). До ревізійної комісії увійшли: парох о. д-р П. Вергун, проф. д-р З. Кузеля і проф. д-р І. Мірчук.

— **З радіо.** Львівська радіостанція передаватиме в неділю 10. березня в год. 19.08 концерт пісень до слів Тараса Шевченка, відсп. Орленко-Прокопович. 1) Лисенко: „Пісня сіроми", 2) Сениця: „Було колись", 3) Кудрик: „Ой гляну я", 4) Степовий: „Сонце заходить", 5) Лопатинський: „На городі коло броду", 6) Січинський: „У гаю".

— **Запаси збіжа в Польщі.** У колах збіжевої торговлі переконані, що запаси ячменю в краю кінчаться. Резерви жита та пшениці ще доволі великі. Від кількох місяців подача збіжа на краєвих ринках удержується на однаковому рівні. Подача жита не перевищає трьох тон денно. В найближчому часі сподіються зменшення подачі, бо зближається час весняних робіт у полі.

— **Ліквідація цукроварень в Польщі.** В найближчому часі мають бути зліквідовані цукроварні в Мілеєві, Нелєдеві і Вожучині. Торік зліквідовано цукроварні в Травниках і Закшівку. Причина відома: упадок консумції з причини зависоких цін цукру, та зубожіння населення.

— **Дезинфекція одіння для потерпівших від повені.** Польське м-ство суспільної опіки наказало перевести дезинфекцію одіння, подарованого та зібраного для потерпівших від повені. Це має забезпечити обдарованих від заразних недуг. Воєвідська влада дістала приказ віддавати до вжитку повеневих комітетів дезинфекційні уладження.

— **Дзедзінську засудили на 8 літ вязниці.** Перед львівським судом присяжних запав 7. ц. м. присуд у процесі Анни Дзедзінської, що вбила свого чоловіка, надіючись стати жінкою іншого. Судді присяжні затвердили 12 голосами питання щодо вбивства в стані зворушення при обмеженій здібности здавати собі справу зі свого вчинку. Наслідком того трибунал оголосив присуд, засуджуючи Дзедзінську на 8 літ тяжкої вязниці. Засуджена, що весь час закривала лице долонями, приняла присуд холоднокровно.

— **Побили двох рабінів.** У Львові відбулася судова розправа, що є відгомоном студентських заворушень після вбивства студента Гродковського на вул. Шайнохи. Перед судом станули студент права Леслав Сібіг і механік Мирослав Песарда за те, що на вул. Академічній спільно з невикритими напасниками побили двох рабінів з Угнова, Данила і Шию Рокахів. Сібіга засуджено на 1 рік вязниці, а Тесарда на 6 місяців, обох з припиненням кари.

— **Львівська хроніка.** У Львові заноситься на знижку цін електрики і ґазу. — Окружний суд засудив на 9 місяців безоглядної вязниці шантажиста Кона-Коларського, що натягав львівські фірми на гроші за оголошення в одній варшавській газеті. — Після упорядкування зі снігів і розтопів летовища в Скнилові відновлено правильну повітряну комунікацію між Варшавою, Львовом і Букарештом. — В кавярні при вул. Шептицьких ч. 28 повісився ?-літний банковий урядовець Андрій Рега з причини недуги.

— **Процес 20 комуністів** розпочався в перемиському окружнім суді. Як каже акт обвинувачення, члени комуністичної організації розвинули торік живу комуністичну діяльність на терені Перемишля й околиці. Кольпортували комуністичну бібулу, робили масівки, розвішували транспаренти з комуністичними гаслами і т. д.

— **Присуд на комуніста.** Суд присяжних у Станиславові розглядав справу Теодора Шемрая, що станув під закидом комуністичної діяльности. Доказали йому, що брав участь в тайній районовій конференції компартії. Шемрай був уже раз караний за комунізм, дезерцію і насильство. Тепер дістав три роки безоглядної вязниці.

— **Каса з грішми в полі.** До мешкання адвоката д-ра Хеса в Борщеві вломилися 2. ц. м. вечором невикриті досі злодії і забрали зламану касу з золотими долярами, банкнотами та векслями на квоту 50.000 зол. За кілька годин поліція знайшла касу на полі за Борщевом, прикриту гноєм. Каса була ненарушена, бо злодії не мали часу її розбити.

— **Дві учениці застрілилися револьвером учителя.** В Калинівцях пов. Сторожинець на Буковині управитель народньої школи Г. Дустезя, прийшовши до IV. кл., звелів двом ученицям Катерині Григорець і Марії Скраїшка вичистити свій плащ з болота. Учениці найшли в кишені револьвер. Не знаючи, що він набитий, вони зачали ним бавитися. Випадково випав їм револьвер з рук на нещастя дулом догори. Автоматично револьвер вистрілив і трафив Марію Скраїшку в шию а Катерину Григорець в чело. На місце зявилися жандарми й родичі дівчат. Катерина Григорець умерла, а Марію Скраїшку відвезли у тяжкому стані до шпиталю.

— **Парубоцькі порахунки.** На дорозі в Ясениці Сільній під Дрогобичем прийшло між парубками до бійки, в якій Володимир Демків згинув, а Володимира Айзенбарта тяжко побито. Тіло вбитого Демкова знайшли в сінех дому Василя Халавки. Айзенбарта відставлено в тяжкому стані до дрогобицького шпиталю. Справою занялася слідча влада.

— **Бійка за вибір рабіна.** В містечку Гвоздець пов. Коломия мали відбутися вибори рабіна, при чому зголошено дві кандидатури: Гагера, члена косівсько-вижницького рабінатського роду і Н. Лезера зі Львова. Оба кандидати кілька тижнів вербували собі прихильників, обіцюючи відреставрувати біжницю і т. п. Минулого понеділка відбулося в біжниці передвиборче віче при участи кількасот осіб, на якому оба кандидати виголосили агітаційні промови. Підчас дискусії два учасники віча посварилися за особу майбутнього рабіна і згодом біжниця стала видовищем кривавої бійки на палиці і кулаки, при чому поломано ціле уладження біжниці, яке вжито до переконання противників. Покликано поліцію, що вигнала закукурічених виборців, а тоді бійка перенеслася на вулицю. Поліція мусіла дальше інтервеніювати і вкінці розігнала всіх на чотири вітри.

— **Краєва хроніка.** На волчинецькій рогачці в Станиславові Макс Рот пробив ножем на смерть Мих. Михневського, залізничого пакера. — Окружний суд у Луцьку засудив Вацлава Небельського, б. секвестратора громади Колки на рік вязниці за крадіж 2.000 зол. на шкоду державного скарбу. — В Делятині померла Е. Цвайгова, проживши 109 літ. — В Хотині пов. Калуш знайшли трупа Мих. Добоєка, що серед загадочних обставин згорів у власній хаті. — В Микуличині пов. Надвірна шириться пошесть ґрипи і красухи, наслідком чого закрито місцеву школу. — Міст на Опорі у Синевідську Вижньому пов. Стрий буде відданий в найближчому часі до прилюдного вжитку. — В Стрию арештовано Іґн. Микитина, що займався фальшуванням монет.

— **З Польщі.** В Познані застрілився 26-літній студент будови машин, Адам Олещук, полишивши лист до родичів, що живуть у Львові. — Підчас совганки на ставі у Познані втонули два кільканацятьлітні хлопці, під якими заломився лід.

— **Папа проти нудизму.** Приймаючи 5. ц. м. лист до проповідників, визначених на великий піст до римських церков, папа виголосив промову про небезпеку культу наготи, що шириться в останніх часах у багатьох державах. Сьогоднішнє життя гонить в поганський спосіб за розкошами та втіхами і перевищує навіть старинну вдачу обичайність. бо доходить до культивування

славлення наготи. В Римі і Греції була нагота тільки в мистецтві, але не можна сказати, щоби панувала в житті. Теперішні поганські уподобання роблять гірше, бо стараються культ наготи поширити в житті.

— **Шаховий турнір у Москві** після дванадцятьох рунд представляється так: Ботвінік 10 точок, Фльор 9 і пів, Левенфіш 9, Ляскер 8 і пів, Капабланка 8, Романовський 7, Кан 7 і т. д. Закордонні мистці зачинають поволи приходити до голосу, а тимчасом росіяни назагал заломилися й остаються позаду. Вправді перед веде ще Ботвінік, але й його жде заломання, так що на перше місце виб'ється напевно Фльор. Колишній світовий мистець Ляскер не програв досі ніодної партії і має шанси заняти вище місце. Слабше представляється Капабланка, якого гра втратила багато з великого офензивного розмаху, яким визначався перед десяти роками.

— **Три трупи жертвою карнавалового жарту.** Тайна страшної самохідної катастрофи під Віднем виснилася. Спершу думали, що в авті погибли три бандити, які вкрали його інж. Бравнові. Тепер показалося, що то був карнавалевий жарт, який спричинив трагічну смерть трьох молодих людей. З великим трудом розпізнано згорілі трупи двох людей. Були це два гімназійні абітурієнти, що зі своїм товаришем, якого досі не розпізнано, бавилися з одним купцем в ресторані. Попрощавшись з ним, рішили зробити йому збитка, забираючи йому авто, що чекало на вулиці. Тимчасом помилково вони всіли до авта інж. Бравна і заїхали перед дансинговий льокаль, де бавилися кілька годин весело. Опісля вибралися на прогульку за місто, де постигла їх катастрофа. Тіло третього молодця, що згоріло на вуголь, годі розпізнати.

— **Зрадливе імя.** Вінчання англійського наслідника престола з княжною Мариною дало початок моді реклямувати ріжні річи з дамської галянтерії назвою „а ля Марина". Що більше, майже всі діти жіночого полу, що приходили на світ, почали діставати імя Марина. Аж нагло одна англійська леді звернула увагу в пресі, що імя Марина буде колись дуже „зрадливе" для тих дітей. Кожний буде знати, що кожна з тим іменем вродилася в 1934 р. а не кожна міс Марина схоче зраджувати свій вік, особливо, коли пічне старітися. Осторога поділала на всі мами і нагло імя Марина вийшло з моди.

— **Засуджений дякує за кару смерти.** В Гельсінках ставув перед судом Павло Анналя, що вбив двох розбитків, яких виратував з розбитого моторового судна. Анналя взяв на своє судно тонучих пасажирів, опісля вбив їх, а трупи вкинув до моря. Жертвам катастрофи душогуб забрав 15.500 фінських марок. У суді душогуб признався до вини і просив, щоби його засудили на кару смерти. Крім того признався, що ще давніше вбив якусь Анну Ек. Анналю засуджено очевидно на кару смерти. Після оголошення присуду Анналя вклонився низько суддям і подякував їм за справедливу кару.

— **Реформа турецьких каварень.** Турки по містах не можуть без каварень жити. Тут пересиджують вони всі свої вільні хвилі, полагоджуючи усі свої інтереси або граючи в шахи та доміно. Тому Туреччина має велику скількість каварень, що користуються масовою фреквенцією. Реформатор турецького життя Кемаль Паша, рішив зреформувати теж каварню, перемінюючи її у виховну встанову, субвенціоновану державою. Кожний власник каварні мусить виказатися свідоцтвом вищої освіти, інакше не одержить концесії. Всі гри в каварні заборонені. Стіни мають бути обвішані повчальними графічними картами та афішами, що виказують розвиток національної свідомости в Туреччині та поступ культури. На окремому столі мають лежати до розпорядження гостей часописи й наукові журнали. Крім того кожна каварня мусить мати власне радіо.

— **Плястичне кіно.** Франції ще раз пощастило зробити великий винахід в ділянці кіна, а саме зреалізувати на екрані плястичний образ, що вже від багатьох літ був недосяжною мрією вчених та фахівців. Автором цього винаходу є той самий Люмер, якого французи вважають батьком кінематографу. Винахід його надзвичайно простий. Коли всі шукали рішення в складній та дорогій конструкції обєктивів, Люмер удосконалив спосіб, що був дуже модний яких 15 років тому, а саме двохкольоровий друк та розгляд образу крізь спеціяльні очиці в яких одне скло жовте а друге зелене. Такі очиці не лише не втомлюють, а навіть заспокоюють очи й образки крізь них виходять цілком плястичні. Перша спроба проєкції, зроблена для Академії мистецтв, викликала нове вдоволення глядачів, а друга, зроблена для преси вже з більш удосконаленим фільмом, показала, що питання можна вважати цілком вирішеним. Фаховці уважають, що новий винахід зробить величезну революцію в кінопродукції і що існуючі фірми будуть мати величезні втрати, доки їм вдасться переробитись на новий спосіб.

— **Вкрали штаби золота.** З аеродрому Кройдон в Льондоні вкрадено кілька штаб золота вартости 21 тисяч фунтів стерлінгів. Золото мали вислати літаком до Парижа.

— **Ріжні вістки.** На лінії Бордо-Лібун зломилася у поспішному потязі вісь, наслідком чого один вагон перевернувся. В катастрофі згинуло 5 осіб, а кільканацять є ранених. — На передмісті Москви наслідком короткого зіпняття вибухла пожежа в деревляному домику. Згинуло двоє дітей. 13 осіб попеклося.

— **Справлення помилки.** У четверговому (60) числі „Діла", в статті **„Українська дебата у сенаті"**, зложено помилково, що українці мають тільки двох своїх незалежних представників у сенаті. Має бути: **чотирьох**

З дороги життя.

Ясний день українського актора.

Не люблю ювилеїв, не люблю малолітніх роковин, бо це наносить „харісові" вестрої та виводить перед очі візію похоронного, жалібно викривленого дириґента і захриплих „парохіяльних" співаків. Та поправді не стати нас за вибагливі імпрези. Ювилей, як упевнював мене один з добрих товаришів, може бути щонайменше столітній. На підставі нашої Енциклопедії 25-літній ювилей могло би в нас святкувати 18.627 людей річно, а 50-літній ювилей — 12.359. Це на нашу бідну публику рішуче забагато, тимбільше, що маємо в рік 193 обовязкових балів і вечерниць.

Тому добре сталося, що наші театральні установи як Кооператива „Український Театр", „Союз діячів українського театрального мистецтва" та сценка „Богема" постановили поставити 25-літню діяльність талановитого актора Петра Сороки під знак бенефісової вистави, яка відбудеться 15. березня.

Сорока — це наша львівська дитина. Виколисало його й випестило колись гомінке та розспіване жовківське передмістя і ввесь вік його проходив майже на моїх очах. Дванацятьлітнім хлопчиною вже бачив я його в хорі „Просвіти" на жовківському передмісті, коли співав іще альтовим голосом. Чотири роки пізніше виступав уже в ролі дириґента, чи не в рік пізніше був уже в виділі читальні.

А коли ми з Альфредом Будзиновським стали вести систематичні вистави в салі львівського „Сокола-Батька", Сорока днював і ночував у салі „Сокола". Молодий хлопчисько вдивлявся у сцену як у мальований образ, ловив оком і ухом усе, що на ній ділялося, став грати поменші ролі (а давали ми поважний репертуар як Федьковичевого „Довбуша", Франкове „Украдене щастя" при співучасти Махницьких з Наддніпрянщини) і звязав своє життя з рідним театром.

У листопаді 1909. р. побачив я його на сцені театру „Української Бесіди". Було це за дирекції Стадника. Заграв уперше бабу-ворожку; память музична й хист давали йому змогу скоро опановувати ролі, тож став щоцінений, бо коли треба було заступити недужого чи недиспонованого виконавця, Сорока все „найшовся в точці". Тож зчасом переходив на репертуар Юрчака („Оповідання Гофмана", „Наталія", „Сатана", „Украдене щастя") і вкладав у свою сценічну працю багато любови і пієтизму, грав усіми нервами й душею.

Перший звернув на нього увагу пок. Сильвестер Яричевський на виставі Гаврмансової „Надії" в Чернівцях; справедливо оцінив його талант і В. Мудрий у справозданні з вистави „Мойсахи". За 25 років грав він, що попало від комічних до поважних драматичних роль, від Антося Ревізорчука та Миколи Задорожного — до Валерушіна й Вацка („Продана наречена").

А як знялася світова хуртовина і залунала пісня про червону калину, наш „Філінко" (так його прозвали товариші), спакував скриньку зі шминками, кинув сцену, кинув стареньку маму, молоду жінку і пішов до Січових Стрільців. У фронтовій службі перебув усю війну. Довелося йому і в дійсности відтворювати ролю „Невольника" в самому таки Львові при вул. Баторія.

Після війни Сорока, вічно непосидющий дух, веде в 1928 р. „Просвітянський театр", в р. 1931 засновує театр „Цвіркун", снує вічно нові пляни, підготовляє імпрези. Ніякі розчарування ні фінансові невдачі не заломлюють його; він усе готовий до роботи, хоч нераз у холоді й голоді.

Гей, гей сердешна Сороко! Важко подумати, що минає 25 літ, як залетіла Ти в шатро циганського табору нашої Мельпомени! 25 літ — як з батога тріснув! Не було часу й оглянутися поза себе!

Чи тямиш ти наші театральні мандрівки по всій Галичині вшир і здовж від Заліщик по Новий Санч, від Коломиї по Сокаль. І ту циганську пісню, що нас проводила, і ті спеки, зливні дощі й зимові морозні дні чи сніговії, які над нами котились і на які ми гляділи з вікон холодного вагону, або зі скрипливої хлопської підводи. Чи тямиш нашу дорогу возами з Белза до Угнова? Хоч найдосвідніший астроном наш Рубчак остерігав, що зловить нас у дорозі „утопія" (він виводив це слово від утопитися), ми поїхали в дощеву слоту серед громовиці, щоб вчасно бути в Угнові і не розчарувати угнівської публики. Бо ти молодий ще тоді належав уже до старої театральної ґвардії!

І я сьогодні щиро радію, що після років волоцюги діждешся ясної днини. Бо всі в той день підемо до театру „Ріжнородностей". Буде там повно і ясно. І Тобі стане ясніше на душі, коли побачиш, що львівське перетомлене громадянство має для Вас усіх вірних робітників сцени — щире і нелукаве серце. Тим більше, що Ти дитина нашого Львова, яку в час воєнного лихоліття безконечна туга вела назад у рідне місто — дорогою на Київ...

Тиберій Горобець.

Зі сцени й естради.

ВЕЧІР ПІСЕНЬ ТА ПАРОДІЙ А. ЛІПІНСЬКОЇ.

А. Ліпінськая-пародистка вже кількократно виступала у Львові, а виступи її тішаться великим касовим успіхом. Реклямa порівнює Ліпінську з Івет Ґільбер. Та хто таке пише, видно, не бачив та не чув Ґільбер. Штука Ґільбер є шляхотна, може дещо котурнова, але у великім стилю, при тім получена з тим тонким дотепом чи гумором, який тільки француз уміє дати. Програма її крім теперішніх типів обіймає і біблійні легенди і характеристичні пісні середновіччя. — У Ліпінської теми переважно еротичні. Найліпше виходять типи селянської дівчини. Міміка в неї добра, в рухах зручна, одначе скаля виразовости за мало ріжнородна, інтонація голосу дуже часто повторюється. Типи її не переконують і не поривають; можливо і тому, що зміст текстів часто банальний.

І. Приймова.

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „ПЯТЬ ПЕРЕД ДВАНАЙЦЯТОЮ", комедія на 5 яв *Р. Льотара й Адлера.*

Є такий у якомусь чужинному місті грузин, — конче князь — до якого липнуть міліони, ніхто не знає звідки; є і молодий актор, до якого липнуть дівчата, але імя здабув він собі тим, що знаменито копіює славного грузина. Грузин несподівано виїде рятувати свої загрожені міліони тоді, коли його присутність дома теж необхідна; приятелі заанґажують акторину, щоб заступив оригінального грузинського князя. Ріжниці ніхто не заприміть; є хвилини, коли наречена одного і жінка другого мають сумніви, чи розмовляють з оригіналом чи з копією.

Плутанина з цього — ясна. Головна атракція такої фарси в тому, що той самий актор грає напереміну дві ролі. Невідомо, чи автори уявляли собі, що глядачі теж можуть мати таку неймовірну ілюзію, як деякі дієві особи на сцені, що не відріжняють обох героїв. Якби у театрі було двох акторів, що вміли би наслідувати один одно-

то з таким мистецтвом, що авдиторія піддавалась би цій омані — тоді песа мала би зовсім інший ефект. Покищо подивляємо подвійну гру того самого актора. Комедія має деякі дуже веселі сцени, але багато теж зовсім зайвих, що кажуть чекати на дотеп. Найвеселіша сцена відбулась на залі, коли публика після передостанньої дії обиралась іти до хати, гадаючи що це вже кінець.

м. р.

З кіна.

КАСІНО: „МАЛЬОВАНА ЗАНАВІСА".

Грета Ґарбо, Метро Ґолдуін Меєр і Моґем якого повість оце перероблено на фільму, зложилися на „Мальовану занавісу", глибоко психольогічну картину, що має ледви кілька легких моментів, а зрештою суха й сувора, як саме життя. Тема фільми — жінка не розуміє чоловіка, що весь свій час і сили посвячує боротьбі з пошестю — не сьогоднішна й не нова на екрані, проте виведена цікаво і приковує з моменту на момент глядача щораз більше, тимпаче, що проходить серед оригінальної сценерії. Деякі моменти фільми, нпр. підпал передмістя, щоб знищити ядро холери та розюшена товпа китайців — дуже ефектовні. Грета Ґарбо доказує в цій фільмі, що ще довго пануватиме на екрані й тому варто її побачити. Доповнення програми: рисункова комедія „Радіо у крамниці забавок" — добра.

(ак.)

ДИВОГЛЯДИ.

ГОНОРАРІ КАТІВ.

У Маґдебурґу повісили цими днями дві жінки. Кат дістав за свою роботу по 120 марок за голову. Приблизно таку суму дістав кат у Льондоні. У Ню Йорку державний кат має куди вищу плату: 150 долярів. Зате льондонський, згідно з давнім звичаєм дістав на власність шнурок після висільника. А такий шнурок приносить щастя, бо його можна продавати кусниками усяким людям, що вірять у такий амулет.

Всі зложимо „Дар Просвіті" — всі своїми власними силами викуємо кращу долю нації.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Е. Ю. Пеленський: БІБЛІОҐРАФІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОҐРАФІЇ. Львів 1934. Видання Богословії. Стор. 199, ф. 4°

ЖУРНАЛИ:

СВІТ МОЛОДІ, м'ясячник для українських дівчат Коломия березень 1935. Р. III. Ч. 3.

„ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ". Ч. 4. Березень 1935. Бюлетень Головної Управи Українського Центрального Комітету в Польщі. Львів.

ГОСПОДАРСЬКО - КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС Орган Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Львів, неділя 3. березня 1935. Р. XV. Ч. 9.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО, ілюстрований місячник. Орган Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз".

НОВА ХАТА. Двотижневий журнал для плекання домашньої культури. Ч. 5. 1. березня. Зміст: І. С. Щ. ... наше піоніство Keep Smiling! Українські ... Вісти звідусіль. Софія Яблонська: Китайські забобони. Ірина Гургула: Народні тканини. Наші руки. Ук... навички. Інж. Ст. Чижович: Український промисл і завдання жінки. З нашого досвіду Помаранчі, помаранчі! Приписи. Ірина Вільде: Метелики на шпильках. Валерія О'Коннор Вілінська: Лисенки й старушки. Ілюстрації: Представниці „Народної Торговлі". Софія Яблонська. Робітниці „Фортуни Нової". Нагода будни. Простий переплет. Перемітка. Скатерть. Наші ручники. Старт ... Рукавички. Олена Левицька. Кл. Ав... дикович - Ганиська.

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ", популярно-науковий м'сячник „Просвіти". Львів, березень 1935. Зміст: Кость Кабарівський: Слава тобі, Тарасе (з ... із портретом Шевченка). — М. Андрусяк: Початки Шевченкового культу в Галичині. — В. Сімович: Шевченкові крилаті слова. — М. Заклинський: Автами впоперек західньої Азії (4 обр. + 1 мапа). М. Голубець: Воскресенська церква на старому Замарстинові. — Т. Ф...: Дещо про ... електричну лямпу (2 обр.) — І. Лоський: Україна з появою Шевченкового „Кобзаря". — Б. Лішинський: Роковини Баха і Генделя. — А. Ластовецький: Осушування Полісся (4 обр.) — Прилад що ратує корабель перед потопом. — М. Пушкар: Дещо про спання та про сни. — П. Феденко. Леґальне свято Шевченкових роковин у Петербурзі 1914 р. — ів: Нові досліди над сном ростин. — Я. Пастернак: Останки Орієнту в Европі (5 обр.). — 2.000 ступнів тепла в авті. — П. Зленко: Папір. — Д.: Як виглядала земля в передісторичні часи — О. Цинкаловський: Людські черепи попробивані цвяхами з Володимира й його околиць 4 обр + 1 мапка). — Мирослав С.: Звідкіля взялися числа (3 обр.) — В. Дорошенко: Велике національне свято в Фінів (1 обр. + 1 порт.). — М. Бажалук: Генетика та евгеніка. — Ті, що від нас відійшли (В. Будзиновський, М. Вікул). — Бібліографія. — Державний український хліборобський музей у Чернівці — Додаток: Історія „Просвіти" (кінець).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича: Самбір:

9. III. „Тричі повінчані".
10. III. „Серед бурі".

Великий Міський Театр.

Субота, 9. III. год. 7·30 веч. „Переносини".
Неділя, 10. III. год. 7·30 веч. „Переносини".

Театр Ріжнородностей.

Субота, 9. III. год. 7·30 веч. „Пять перед дванадцятою".
Неділя, 10. III. год. 7·30 веч. „Пять перед дванадцятою".

Кіна.

АДРІЯ: „Пожежа над Волгою" та додатки.
АПОЛЬО: „Для тебе співаю" (з Ів. Кепурою).
АТЛЯНТИК: „Сестра Марта шпіонка".
ВАНДА: „Король циганів".
ҐРАЖИНА: „Юлка пісня мадярської пушти" та „Спортова парада в Ленінграді".
КАСІНО: „Мальована заслона" (Ґрета Ґарбо).
КОЛІСЕЙ: „Бела Донна" (Конрад Файт) ревія: „Коти й вальоти".
КОПЕРНИК: „Петрусь" із Фр. Ґаль і „Флип і Флап у країні забави".
МАРУСЕНЬКА: „Імітація життя" та тижневик Парамавнту.
МІРАЖ: „Чар віденського вальса".
МУЗА: „Шпіон ч. 13".
ПАКС: „Віра, Надія, Любов".
ПАЛЯС: „Вероніка". (Франціска Ґаль).
ПАН: „Тепер і завсіди", „Цілуй мене ще".
РАЙ: „Ніч чудес" (люрдська драма), вперше у Львові.
СВІТ: „Ніч чудес" (люрдська драма), вперше у Львові.
СОНЦЕ: „Шанґай-експрес" і ревія.
СТИЛЬОВЕ: „Скамполо" (Долі Гас), ревія: „Раз але гаразд".
УТІХА: „Долина тривоги", ревія „Прощай карнавале".
ХИМЕРА: „Спокуса диявола". (Хозе Мохіка).

Закордонне радіо.

Субота, 9. березня 1935.

Відень (506,8) 16·20 Мандоліністи, 20·00 У ритмі епохи наших часів (попурі Віт. Грубого), 21·40 Форт., **Братислава** (298,8) 17·10 Рос. і югосл. романси, 19·15 Концерт козацької балалайк. трупи, 20·00 „Дочка пані Анґо" ком. оп. Лекока, **Кошиці** (259,1) 18·00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 12·35 Сальон. квартет, 17·05 Форт., **Прага II.** (249,2) 14·30 Пісні рум. композиторів, **Париж** (1648) 15·15 Симф. музика, **Берлін** (356,7) 16·00 Легка музика, 18·20 „Букварь щастя" вес. радіосценки зі співом і сміхом. **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Муз. всячина, 15·15 Для дітей, 20·10 Вес. вечір, **Кельн** (455,9) 19·00 Тріо а-моль Чайковського, **Мінхен** (405,4) 12·00 Концерт, 16·00 Вес. пополудне, мельодії та пісоньки Швабії, **Будапешт** (550,5) 19·45 Легка форт. музика, 20·50 Мад. мельодії (спів), 22·00 Віольончеля, **Мілано** (368,6) 17·05 Тріо (муз., спів), **Рим** (420,8) 17·05 Легка музика, 21·00 Опера.

Неділя, 10. березня 1935.

Відень (506,8) 12·05 Вок. муз. концерт із нагоди 75 рок. Гуг. Вольфа 16·10 Квінтет, 21·40 Шведські романси (Раппе сопр.), **Прага** (470,2) 9·15 Генделеві сонати, 9·55 Нар. пісні, 15·00 „Мужик-хитрун" оп. Двожака, **Париж** (1648) 13·15 Легка музика, 15·15 Пісні при вині, 16·00 Симф. концерт, 19·30 Спів, 21·00 „Ле роа авеґль" ком. оп. Ферієра, **Білгород** (437,3) 20·30 Пісоньки, музика, **Берлін** (356,7) 11·10 Квінтет а-дур Реґера, **Кельн** (455,9) 10·45 Хор, 12·00 Вес. музика, 17·00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 17·50 Камер. музика, **Будапешт** (550,5) 12·30 Оп. оркестра, 15·50 Циг. музика, 19·15 Форт. рецітаь, **Мілано** (368,6) 13·40 Сольо на цитрі, 17·10 Легка музика. **Рим** (420,8) 17·00 Симф. концерт, 20·45 „Баядера" оп. Кальмана.

Львівське радіо.

Субота, 9. березня 1935.

6·30 Ранішня авд., 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·00 Рос. музика з гр. пл., 13·45 Польська морська торговля, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 14·00 Легка музика з гр. пл., 14·45 Концерт сальон. муз., 15·30 Рецитації прози „Большевицьке кохання та больш. гуморески", 15·45 Трансм. з Познани: **Концерт солістів (Тен. Дольницький баритон,** Шрайберірна скрипка), 16·30 Почт.-техн. скринька, 16·45 Форт. рецітаь, 17·00 Новгородок, 17·10 Найновіші гр. пл., 17·50 Гутірка Бр. Вінавера, 18·00 Вес. авдиція для дітей, 18·30 Молоде покоління та Львів, 18·45 Спів. рецітаь надкантора Фріда, 19·15 Краса середньовічних гимнів, 19·25, 19·30 Спорт. вістки. **19·35 Арії та пісні Марії Сокіл-Рудницької,** 19·50 Акт. фейлетон, 20·00 У ритмі епохи наших часів (вес. муз. авд.), 20·45 Веч. денник, 20·50 Як працюємо, 21·00 Вальс у ріжних формах (муз. сп.), 22·00 Рекл. концерт, 22·15 Англо-саська література ост. літ, 22·30 На веселій льв. хвилі, 23·05 Танц. вечір.

Неділя, 10. березня 1935.

9·00 Ран. авд., 10·00 Польська популярна музика з гр. пл., 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Сільська реґуля, жист. і культ. життя, 12·15 Концерт (муз. хор), 13·00 Театр Уяви: „Мізантроп" Мольєра (фраґм.), 13·15 Муз. поранок, 14·00 Здоровлю тебе гр. пл., 15·00 Сільськ. скринька, 15·15 Пісоньки А. Димші з гр. пл., 15·35 Сільська авд. „Обіцянка", 16·00 Концерт солістів (муз. сп.). 16·45 Рецитації прози. 17·00 Концерт сільськ. орх., 17·40 Для ст. дітей „Байки" Міцкевича, 17·50 Культура щоденного життя: Штука слухати", 18·00 Це таке знане (муз. сп.), 18·45 Життя молоді, **19·05 Пісні до слів Тараса Шевченка, відсп. Орленко-Прокопович (1) Лисенко: „Пісня сироти", 2) Сениця: „Було колись", 3) Кудрик: „Ой гляну я" 4) Степовий: „Сонце заходить", 5) Лопатинський „На городі коло броду", 6) Січинський: „У гаю",** 19·30 Хори козаків із гр. пл., 19·45 „Опера Панянські Очі" 20·00 Легка музика, спів, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Льожа Ґаумашиш. 21·30 Що читати (белетр. новини), 21·45, 21·46 Спорт. вістки, 22·00 Реклям. концерт 22·15 Концерт симф. орх., 23·05 Танц. вечір.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·21 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 25·03, Париж 34·97·50, Берлін 213·45, Ціріх 172·10, Голяндія 359·40, Прага 22·11, Італія 44·25, Ньюйорк кабель 5·24 1/2, Ньюйорк чеки без трансакцій.

Золото: Доляри 8·88—8·91, Франки фр. 34·40—34·50 Дукати 81·30—81·80, Корони 35·60—36·20, Рублі 46·50—46·49.

Срібло: Корони австр.: 0·36 — 0.37. Фльорени: 0·96 — 0·95, Рублі: 1·25 — 1·52.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 8. березня ц. р. кооператива платить за:

	льоко Львів
1 кг. масла франко маґазин	2·50 зол
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·60—2·70 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 8 березня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Деберта ч. 4):

Молоді кури	I. кл.	за 1 кг.	1·00 зол
Старі „	„	„	0·[illegible] „
Годовані качки	„	„	1·10 „
Годовані гуси	„	„	0·95 „
Індики	„	„	1·00 „
Індички	„	„	1·10 „
Пантарки	„	„	1·25 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ОПОВІСТКИ.

Бувших учнів ярославської гімназії про ню явитися на товариському зібранні в каварні „Де ля пе" в суботу 9. III. в год. 19. д-р Голоґурський, д-р Мільдовер, д-р Старосольський. 1087

20 зол. на „Рідну Школу" замісць вінка на могилу свого брата Володимира складає о. Михайло Лев з дружиною та синами.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.